

Hrvatska i zapošljavanje mladih:

Glavni izazovi i odgovori

Glavni izazovi: Iako je obrazovanje u Hrvatskoj prošlo kroz značajne reforme, kao što je uvođenje Nacionalnog edukacijskog standarda i uvođenje državne mature kao standardiziranog ispita na kraju srednjoškolskog obrazovanja, zamjetne su njegove slabosti na nekoliko razina i bit će potrebni ozbiljni naponi kao bi se dostigla razina i ciljevi zacrtanu u dokumentu EU pod nazivom „Europe 2020“. Pri mjerenju obrazovnih postignuća 15-godišnjaka prema PISA – testovima zamijećeno je da su rezultati hrvatskih učenika ispod europskog prosjeka, posebice na području matematike. Rezultati lošiji od europskog prosjeka zabilježeni su ina područjima ranog, predškolskog obrazovanja, kao i na području cjeloživotnog obrazovanja odraslih. I naposljetku, VET-sustav (Vocational Education and Training – sustav strukovnog obrazovanja) u Hrvatskoj treba preurediti kako bi odgovarao potrebama tržišta rada.

Zaključno, obrazovanje i (strukovna) obuka na svim razinama jasno pokazuju kako postoji nedostatak vještina u odnosu na potrebe tržišta rada koji onemogućava lakši prijelaz mladih iz škole na posao. Kada se uzmu u obzir i negativni demografski trendovi, ove slabosti prijete i konkurentnosti i napretku produktivnosti, što opet rezultira velikim jazom između postojećeg obrazovnog modela u odnosu na potrebe tržišta rada.

Ulaganje u vještine i kvalifikacije

Tijekom 2010. javni rashodi na obrazovanje i edukacije iznosili su 4,3% BDP-a, što je niže od prosjeka EU od 5,4%. Usprkos ekonomskoj krizi, taj je postotak bio stabilan od 2008. do 2010., dok rashodi na obrazovanje i edukacije nisu smanjeni u 2011. i 2012.

Što se vještina hrvatskih učenika tiče, na velikim međunarodnim ispitivanjima vještina učenika (TIMSS i PIRLS) podaci iz 2011. su pokazali kako učenici četvrtih razreda u RH imaju znatno niže rezultate od prosjeka na području matematike, a bolje od prosjeka na području čitanja i prirodnih znanosti. U srednjoškolskom obrazovanju, rezultati PISA-testova pokazuju da se 15-godišnjaci u RH nalaze ispod EU prosjeka i na području matematike i na području prirodnih znanosti. Sve vrijednosti testova bilježe značajno pogoršanje u odnosu na rezultate iz 2006., no najveće je pogoršanje zamijećeno u matematici.

S druge strane, u Hrvatskoj je učestalost uporabe ICT tehnologija u učionicama iznad europskog prosjeka, potvrdilo je europsko istraživanje, a usprkos manjem broju raspoloživih računala. Postotak populacije (16-74) s jakim ICT vještinama je s 27%, što je također iznad europskog prosjeka (26%).

Problem preuranjenog napuštanja školovanja

Problem preuranjenog napuštanja školovanja nešto je manje izražen u Hrvatskoj nego u ostalim državama članicama EU, no ipak i ovaj negativni pokazatelj narastao je s rekordno niskih 3,7% u 2008. na 4,2% u 2012., dok su podaci za EU u istim godinama bili 14,8% i 12,8%. Nažalost, zahvaljujući učincima krize, odgođeni su planovi za uvođenje obaveznog srednjoškolskog obrazovanja u RH.

Hrvatska je jedna od rijetkih država koje su između 2007. i 2010. povećale broj učitelja i profesora, dok je istovremeno, i s obzirom na demografske trendove, broj učenika i studenata u stalnom opadanju.

Olakšavanje prijelaza od škole prema zaposlenju i restrukturiranje strukovnog obrazovanja

U Hrvatskoj je postotak mladih (15-24 godina) koji su upravo završili obrazovanje i zaposlili se bio 16,9%, što je relativno malo u odnosu na

32,8% unutar EU. Osim toga, postotak zapošljavanja je smanjen za 8,7% u razdoblju između 2008. i 2012., što samo dokazuje kako se mladi sve više suočavaju s poteškoćama u prijelazu sa školovanja prema zaposlenju.

Sustav strukovnog obrazovanja u Hrvatskoj iziskuje reorganizaciju kako bi postao što usklađeniji s potrebama tržišta rada. Tijekom 2010. Osnovana je Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih s ciljem planiranja, nadzora i unapređenja strukovnog obrazovanja i obrazovanja odraslih. Upravo ova Agencija ima za zadaću provesti potrebne reforme u svezi s hrvatskim kvalifikacijskim okvirom, a posebice u reformi strukovnog obrazovanja kojim se trebaju postići konkretni rezultati.

U Hrvatskoj postoji prostor za unapređenje i razvoj strukovnog obrazovanja, jer izvješća upućuju na činjenicu kako trogodišnje strukovne škole pružaju bolje praktične obuke od četverogodišnjih, kada su imaju snažne veze s poslodavcima. Praktična obuka u četverogodišnjim strukovnim školama često je oslabljena nesposobnošću škola da osiguraju praktičnu praksu, ostavljajući to na brigu samim učenicima, zbog čega su ove prakse često prekratke i ne pružaju pravu priliku za učenje.

Jačanje vještina kroz cjeloživotno učenje

Sudjelovanje odraslih (25-64) u programima cjeloživotnog učenja tijekom 2012. bilo je 2,4%, što je značajno ispod prosjeka EU (9%), a ova brojka stagnira još od 2007. Štoviše, u dobnoj skupini 55-64 godine starosti, sudjelovanje u programima iznosi samo 0,3%, dok je na razini EU 4,5%.

Kada je u RH 2010. provedeno ispitivanje u kojem su zaposlenici sami procjenjivali svoje potrebe, samo je 8,7% istih izjavilo kako im je potrebna dodatna edukacija za njihov trenutni posao, dok je postotak u EU 13%. Nadalje, čak 40,5% ispitanika smatra kako posjeduju vještine za poslove većeg stupnja odgovornosti, u usporedbi s 31,7% u EU. Nadalje, zaposleni u visokim administrativnim zanimanjima češće izjavljuju kako im je za

obavljanje njihovog posla potrebno dodatno osposobljavanje (16,5%) u odnosu na niža administrativna zanimanja (8,3%).

Na razini poduzeća, 57% njih nudilo je strukovno obrazovanje tijekom 2010., što je daleko ispod prosjeka EU od 66%, no samo je 31% zaposlenika, u odnosu na prosjek EU od 48% imalo prilike sudjelovati u tim obukama. Da stvari ne budu posve crne, može se reći kako je u RH broj sati strukovne obuke po zaposleniku (29) veći u odnosu na prosjek EU (25).

Zaključno, može se reći kako niski udio sudjelovanja u programima cjeloživotnog obrazovanja pruža manje prilika za dodatno obrazovanje kao i manjak interesa zainteresiranih osoba. Različite profesionalne i starosne skupine na različit način percipiraju potrebu za obukama. To naglašava važnost osmišljavanja planiranih i prilagođenih pristupa povećanju vještina, kako bi se ubuduće izbjegao jaz između ponude i potražnje, ali i nedostatno iskorištavanje postojećih.

Bilten je tiskan u okviru projekta **CEE Youth**.

Ciljevi projekta su:

- podizanje razine svijesti, znanja i razumijevanja prednosti zapošljavanja mladih među poslodavcima i radnicima;
- pomoć socijalnim partnerima Srednje i Istočne Europe u implementaciji specifičnih ciljeva promocija većeg broja i boljih ugovora o naukovanju i praktičnoj izobrazbi, kao dio Okvirnog sporazuma kroz uspostavljanje partnerstva za jačanje inkluzivnih tržišta rada koje čine organizacije socijalnih partnera, nacionalne agencije za zapošljavanje i drugi dionici javnog sektora;
- omogućiti radnicima i poslodavcima i njihovim predstavnicima na svima razinama upoznavanje s najboljim praksama kako bi se identificirale prepreke zapošljavanju mladih i kreirala rješenja za njihovo savladavanje;
- poticati poslodavce za pomoć mladima i ponudu više radnog iskustva, mogućnosti prakse i naukovanja za mlade ljude.

